

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного
управління, публічного адміністрування
та економічної політики
Протокол № 2 від 30.08.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-
методичної роботи
Каріна МЕМАШКАЛО

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

28 Публічне управління та адміністрування
281 Публічне управління та адміністрування
другий (магістерський)
Державна служба

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробники:

к.е.н., доц.

Оксана ЄРМОЛЕНКО

д.н.держ.уп., викладач

Євген ВИЛГІН

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування та
економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Гарант програми

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2025

ВСТУП

На сьогодні електронне урядування є невід'ємною складовою модернізації державного управління. Його основна мета – вивести управлінські процеси на якісно новий рівень, забезпечити прозорість і доступність державних і муніципальних послуг, сприяти підзвітності державних і місцевих службовців, а також зміцнити довіру між громадянами, бізнесом і владою.

Інтеграція цифрових технологій передбачає створення інноваційних управлінських моделей, орієнтованих на громадянина та задоволення його потреб. Впровадження е-урядування підвищує відкритість діяльності органів публічної влади, зміцнює довіру суспільства до державних інституцій і дозволяє досягти ефективнішого й економнішого адміністрування.

У зв'язку з цим, формування системи знань і навичок у сфері електронного урядування та адміністративної діяльності є одним з ключових завдань підготовки майбутніх висококваліфікованих спеціалістів.

Дисципліна «Електронне врядування» відіграє важливу роль у навчальному процесі, адже є підґрунтям методологічних, методичних знань, допомагає сформувати практичне вміння стосовно аналізу, оцінювання і розробки заходів, котрі мають допомагати ефективно застосовувати новітні цифрові технології у прийнятті управлінських рішень в публічних установах і організаціях. У межах дисципліни розглядають категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства та електронного урядування; загальні принципи, методи роботи електронного уряду; вимоги, підходи та організаційно-технічні концепції впровадження електронного уряду; класифікацію, ієрархію та систему адміністративних послуг; правові аспекти проектів публічному секторі; нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування; сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні; процеси формування думки та волевиявлень; галузі електронної демократії; інформаційна безпека в електронному урядуванні.

Навчальна дисципліна «Електронне врядування» входить до циклу професійної підготовки, освітньо-професійної програми зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» сучасну систему знань про природу та теоретичні засади електронного врядування та виробити вміння застосовувати технології e-government у практиці публічного управління та адміністрування, в тому числі при наданні державно-управлінських послуг.

Завданнями навчальної дисципліни «Електронне врядування» є:

формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного врядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань;

формування навичок самостійної роботи з джерелами інформації за фахом в Інтернеті;

розвиток логічного та аналітичного мислення;

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інформаційні системи та технології які застосовуються в державному та публічному управлінні установ та організацій для прийняття рішень.

Об'єктом навчальної дисципліни є механізми впровадження та реалізації електронного врядування в систему органів публічного управління.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН04	ЗК01, ЗК02, ЗК04, ЗК05, ЗК07, СК02, СК03, СК05, СК06
РН05	ЗК01, ЗК02, ЗК04, ЗК05, ЗК07, СК02, СК03, СК05, СК06
РН08	ЗК01, ЗК02, ЗК04, ЗК05, ЗК07, СК02, СК03, СК05, СК06

де, РН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.

РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та

технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Засади та концепція електронного уряду

Тема 1. Приклади та цілі електронного уряду

1.1. Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, та мотивація запровадження та функціонування.

1.2. Поняття, принципи та інформаційно-технологічні аспекти електронного урядування.

1.3. Основні принципи і методи роботи е-урядування.

1.4. Складові електронного уряду: приклади інформаційних систем електронного урядування

Змістовий модуль 2. Практика та технологія впровадження електронного урядування

Тема 2. Вимоги, підходи та організаційно-технічні концепції впровадження електронного уряду

2.1. Методологія проектування, впровадження та наповнення компонент електронного уряду на різних рівнях державного управління.

2.2. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду.

2.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд».

Тема 3. Системно-технічні базові служби електронного урядування

3.1. Архітектурні моделі електронного уряду: інтеграція і взаємодія складових електронного державного управління.

3.2. Моделі опису архітектури електронного уряду.

3.3. Проблеми цифрової нерівності в контексті побудови е-уряду.

3.4. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

Тема 4. Проектний менеджмент

- 4.1. Проекти у публічному адмініструванні: проекти історичні та сучасні; різниця між «нормальною/функціональною» і «проектною» діяльністю.
- 4.2. Програми, проекти і завдання як об'єкти управління.
- 4.3. Управлінські проблеми.
- 4.4. Проект як один із засобів рішення проблем.
- 4.5. Організація і управління проектом за технологією e-government.

Тема 5. Управління процесами діяльності

- 5.1. Процесний підхід до публічного адміністрування та електронного врядування.
- 5.2. Управління системами і процесами: традиційний і сучасний підходи.
- 5.3. Визначення процесів, необхідних для системи публічного адміністрування і електронного врядування, та їхнє застосування на всіх рівнях в публічній організації.
- 5.4. Визначення послідовності та взаємодії процесів та побудова системи процесів.
- 5.5. Визначення критеріїв та методів, що необхідні для забезпечення результативності функціонування процесів та управління ними.
- 5.6. Визначення ресурсів та інформації, необхідних для підтримання функціонування та моніторингу цих процесів.
- 5.7. Моніторинг, вимірювання та аналізування процесів.
- 5.8. Розробка заходів, необхідних для досягнення запланованих результатів та постійного поліпшення цих процесів.
- 5.9. Міжнародний стандарт ISO 9004:2018-08 Управління якістю - Якість організації - Керівництво для досягнення стійкого успіху.

Змістовий модуль 3. Приклади та досвід застосування

Тема 6. Віртуальна міська рада та портали надання послуг

- 6.1. Портالي – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні.
- 6.2. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн.
- 6.3. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні.
- 6.4. Електронні державні закупівлі.
- 6.5. Системи електронного документообігу.
- 6.6. Електронний цифровий підпис.

Тема 7. Електронні управлінські послуги

- 7.1. Поняття та характеристика публічних послуг.
- 7.2. Електронні адміністративні послуги.

7.3. Класифікація послуг за критеріями «інтерактивність – глибина автоматизації».

7.4. Моделювання процесів надання публічних послуг.

7.5. Розроблення та реалізація електронних послуг і регламентів у контексті електронного урядування.

7.6. Досвід країн – членів Європейського Союзу в наданні електронних публічних послуг.

7.7. Досвід інших країн у впровадженні електронних публічних послуг (США, Канади, Китаю тощо).

Тема 8. Процеси формування думки та волевиявлень

8.1. Громадська думка: поняття і сутність.

8.2. Суспільна свідомість: поняття і сутність.

8.3. Типи складових суспільної свідомості.

8.4. Суспільні настрої.

8.5. Масова комунікація як різновид масового спілкування людей. Організована масова комунікація.

8.6. Роль електронного врядування у забезпеченні процесів формування думки та волевиявлень як новітнього каналу масової комунікації.

8.7. Застосування технології e-government у конкретно-соціологічних дослідженнях.

Тема 9. Міжорганізаційні процеси та інформаційна безпека в електронному урядуванні

9.1. Міжорганізаційні відносини: поняття і сутність.

9.2. Види й форми міжорганізаційних зв'язків. Конструктивні та деструктивні, соціально ухвалені та неухвалені міжорганізаційні відносини.

9.3. Вплив конкуренції, інтеграції та кооперації на міжорганізаційні зв'язки.

9.4. Культура міжорганізаційних відносин: критерії, показники, методи визначення її рівня.

9.5. Тенденції розвитку міжорганізаційних відносин.

9.6. Особливості та види регулювання міжорганізаційних відносин. Особливості інституційного та неінституційного регулювання міжорганізаційних взаємодій.

9.7. Роль держави в регулюванні міжорганізаційних відносин.

9.8. Роль традицій, норм, громадської думки в регулюванні міжорганізаційних взаємодій.

9.9. Технології e-government у забезпеченні міжорганізаційних процесів.

9.10. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації.

Змістовий модуль 4. Електронна демократія

Тема 10. Галузі електронної демократії

- 10.1. Сутність електронної демократії та її основні складові.
- 10.2. Е-участь, е-охоплення, е-включення, е-демократія.
- 10.3. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.
- 10.4. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Практична робота №1 «Приклади та цілі електронного уряду»	Провести роботу з понятійним апаратом та структуруванням і розшифруванням доменних імен
Тема 2. Практична робота №2 «Аналіз підходів до впровадження електронного уряду»	Здійснити аналіз показників, за якими подається інформація міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади щодо організаційних та технічних аспектів функціонування власних веб-сайтів
Тема 3. Практична робота №3 «Аналіз системно-технічних базових служб електронного врядування»	Здійснення аналізу системно-технічних базових служб електронного врядування
Тема 4. Практична робота №4 «Оволодіння технологіями проєктного менеджменту»	Розроблення критерії аналізу вебпорталів органів державної влади й за розробленими критеріями проаналізувати 3 вебпортали
Тема 5. Практична робота №5 «Аналіз практики впровадження електронного врядування»	Ознайомитися з головними державними порталами електронного уряду представлених країн. Зробити порівняльну характеристику декількох порталів. Провести обговорення, які нормативні та технічні підстави необхідні для переймання досвіду в Україні. Порівняти портали е-урядів Канади та Франції. Оцінити зручність, доступність та інформативність порталів.
Тема 6. Практична робота №6 «Технології електронного врядування під час організації електронного документообігу»	Здійснити пошук та аналіз систем електронного документообігу, які використовуються в Україні та інших розвинених країнах. Дослідити основні функціональні характеристики систем документообігу.
Тема 7. Практична робота №7 «Складання каталогу електронних управлінських послуг»	Проаналізувати електронні управлінські послуги, які надає портал Дія.

Тема 8. Практична робота №8 «Застосування технологій електронного врядування щодо процесів формування думки та волевиявлень»	Здійснення аналізу застосування технологій електронного врядування щодо процесів формування думки та волевиявлень.
Тема 9. Практична робота №9 «Інформаційна безпека та захист інформації в мережі»	Робота з програмами для аналізу інформації, робота з графічними редакторами.
Тема 10. Практична робота №10 «Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду електронної демократії»	Ознайомлення з основами електронної демократії, понятійним апаратом, сутністю, принципами, пріоритетними напрямками, основними завданнями, механізмами, загальносвітовими тенденціями та досвідом провідних країн, основними проблемами з впровадження електронної демократії та шляхами їх розв'язання, нормативно-правовою базою в цій сфері

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Приклади та цілі електронного уряду	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до поточного тестування.
Тема 2. Вимоги, підходи та організаційно-технічні концепції впровадження е-уряду	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до поточного тестування.
Тема 3. Системно-технічні базові служби електронного врядування	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до модульної контрольної роботи.
Тема 4. Проєктний менеджмент	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вирішення практичних завдань
Тема 5. Управління процесами діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вирішення практичних завдань. Підготовка до модульної контрольної роботи.
Тема 6. Віртуальна міська рада та портали надання послуг	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.
Тема 7. Електронні управлінські послуги	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вирішення практичних завдань. Підготовка до поточного тестування.

Тема 8. Процеси формування думки та волевиявлень	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вирішення практичних завдань.
Тема 9. Міжорганізаційні процеси та інформаційна безпека в електронному урядуванні	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вирішення практичних завдань.
Тема 10. Галузі електронної демократії	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до модульної контрольної роботи.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-10), проблемна лекція (Тема 1, 8-10).

Наочні (демонстрація (Тема 1-10)).

Практичні (практична робота (Тема 1-10), кейс-метод (Тема 2, 6), ділові ігри (Тема 4).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума для отримання заліку – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: колоквіуми (40 балів) (2 колоквіуми по 20 балів кожен), виконання практичних завдань за темами (60 балів) (10 завдань по 6 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вступ до публічного адміністрування : навчальний посібник / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 372 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/14611>.
2. Державне регулювання соціальної сфери [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Ю. В. Сотнікова; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. — Електрон. текстові дан. (1,57 МБ). — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. — 155 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30338>.
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 No 2657-XII [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15.07.2021 No 1689-IX [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.
5. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 No 2849-IX ВР.[Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>.
6. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 No 2155-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
7. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. No 5203-VI. [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
8. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. No 851-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
9. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. No 6490-р. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>.

Додаткова

10. Вилгін Є. А., Белявцева В. В. Сучасні тенденції розвитку комунікаційної діяльності як інструменту публічного адміністрування // Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. – 2023. – № 5-6. – С. 47 – 53. <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/48899>.
11. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. – Київ, 2017.
12. Єрмоленко О. О. Комунікаційні стратегії в публічному управлінні та адмініструванні / О.О. Єрмоленко, В.І. Мельник // Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. – 2024. – № 330(3). – С. 202–206. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33577>.
13. Єрмоленко О. О. Питання комунікаційних відносин в адміністративних системах: сучасний стан та перспективи / О. О. Єрмоленко, І. В. Осьмірко, Т. М. Лозинська // Наукові перспективи. – 2024. – № 5(47). – С. 403-412. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33579>.
14. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно-управлінський аспект : монографія / О. Панченко. – Київ : КВІЦ, 2020. – 331 с.
15. Інформаційні системи та технології : монографія / Н. О. Бринза, О. В. Вільхівська, О. І. Пушкар [та ін.] ; під ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. – 212 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21743>.
16. Кібербезпека та інформаційні технології : монографія / А. Абдалла, Г. В. Альошин, І. Н. Вдовиченко [та ін.] ; Центральноукр. нац. техн. ун-т; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2020. – 379 с.
17. Когут Ю. І. Кібервійни, кібертероризм, кіберзлочинність (концепції, стратегії, технології) : [практ. посіб.] / Ю. І. Когут. — Київ : Консалтингова компанія «СІДКОН», 2022. – 284 с.
18. Основи кіберпростору, кібербезпеки та кіберзахисту : навч. посіб. / В. М. Богущ, В. В. Богущ, В. Д. Бровко, В. П. Настратін. — Київ : Ліра - К, 2022. – 553 с.
19. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення [Електронний ресурс] : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко та ін. ; за заг. ред. Н. Л. Гавкалової. – Електрон. текстові дан. (5,79 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 375 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24878>.
20. Сучасні інформаційні технології та системи [Електронний ресурс] : монографія / Н. Г. Аксак, Л. Е. Гризун, О. В. Щербаков [та ін.] ; за заг. ред. Пономаренка В. С. — Електрон. текстові дан. (22,9 МБ). — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 270 с. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29233>.
21. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : монографія / В. П. Вишневський, О. М. Гаркушенко, С. І. Князєв [та ін.] ; за

ред. В. П. Вишневського, С. І. Князева ; Ін-т екон. пром-сті НАН України. – Київ : Академперіодика, 2020. – 187 с.

22. Digitalization of the economy: how to improve the country's competitiveness = Цифровізація економіки України: як підвищити конкурентоспроможність країни / V. P. Vishnevsky, O. M. Harkushenko, M. Yu. Zanizdra [et al.] ; edit. by V. P. Vishnevsky and S. I. Kniaziev. – Kyiv : Akademperiodyka, 2021. – 168 p.

23. Kryshchanovych M., Pakhomova T., Panfilova T., Kurnosenko L., Vylgin Ye. Marketing in public administration in the system of ensuring economic security // Financial and credit activity problems of theory and practice. – 2023. – № 5. – Т. 5. – С. 532 – 542. – <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4167/3963> (Scopus).

24. Synergy of Building Cybersecurity Systems : monograph / S. Yevseiev, V. Ponomarenko, O. Laptiev, O. Milov. – Kharkiv : PC Technology Center, 2021. – 175 p. <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25623>.

25. Zaitsev Yurii Interaction of digitization and corporate social responsibility in the context of sustainable development / Yurii Zaitsev, Ihor Krysovaty, Nataliia Gavkalova, Olha Sobko, Vitalii Boichyk // Economic Affairs. – 2024. [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.semanticscholar.org/paper/Interaction-of-Digitization-and-Corporate-Social-in-Yurii/e5c326f9d6b77671db889d60c4a759637aa0939f>.

Інформаційні ресурси

26. Висновок щодо «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/cemg-pad-2024-6-ua-reform-concept-ukr-final/1680b2b51a>.

27. Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua/>

28. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/>.